

Innhold

Forord	11
Introduksjon	13
<i>Mary Brekke og Tom Tiller</i>	
Innledning	13
Det nye oppdraget	13
Samordningens og samarbeidets nødvendighet	15
Et brudd med den erfaringsbaserte tradisjonen	16
Et krevende arbeid – dialogen som retningsviser	17
Innholdet i boka	18
Litteratur	23
 DEL I FORSKNING I SKOLENS HVERDAG	
Kapittel 1 Å forske i skolens hverdag	27
<i>Tom Tiller</i>	
Innledning: bilder fra et forskende partnerskap	27
På den nye skoleveien – vil vi, tør vi og kan vi?	29
Praksisnær læring	32
Tilpasningslæring eller utviklingslæring?	35
Å tørre å spørre og fortelle	37
Til syvende og sist	38
Å gjøre andre og seg selv god	39
Avslutning	41
Litteratur	42

Kapittel 2 Lærerstudenten som aksjonslærer i klasserommet	45
<i>Eli Moksnes Furu</i>	
Innledning	45
Aksjonslæring og aksjonsforskning	46
Aksjonsforskning	47
Teknisk, praktisk og frigjørende aksjonsforskning i utdanning	49
Kritikk mot aksjonsforskning	50
Aksjonslæring i skolen	51
Utfordringer når lærer og forsker i klasserommet er en og samme person	55
Avsluttende refleksjoner	57
Litteratur	59
 Kapittel 3 Den nærværende og forskende lærer	 62
<i>May Britt Postholm</i>	
Innledning	62
Aksjonslæring	64
Vilje til endring og utvikling	66
Den nærværende lærer	68
Den forskende lærer i samspill og dialog	69
Siri som nærværende og forskende lærer	71
Avsluttende refleksjon	74
Litteratur	75
 Kapittel 4 Vetenskapsteoretiska vägval	 79
<i>Matts Mattsson</i>	
Inledning	79
Hermeneutik och positivism	81
Praxisforskning och postmodernism	88
En akademisk kunskapsregim	94
Examensarbeten och aktionsforskning	97
Vägval och praxis	100
Litteratur	102
 DEL II TRE METODEKLASSIKERE	
 Kapittel 5 Observasjon: å innta klasserommet med egne sanser	 109
<i>Sidsel Germeten og Jarle Bakke</i>	
Innledning: Hva er observasjon?	109
Persepsjon. Kroppens hukommelse og sansenes begrensning	111

Nærhet og distanse i observasjon	114
Observasjon som del av klasseromsforskning	116
Observasjonsformer	118
Faser i observasjonsprosessen	119
Observasjon av og i en skolekultur	121
Avslutning: reliabilitet og validitet i observasjon	122
Litteratur	123
Kapittel 6 Intervju som forskningsmetode i klasseromsforskning . .	124
<i>Hilde Sollid</i>	
Innledning: intervjuet – en krevende og kontaktskapende forskningsmetode	124
Hva er et forskningsintervju, og hva kan det brukes til?	125
Hvordan kan vi planlegge og gjennomføre et forskningsintervju?	127
Etterarbeidet	132
Hvilke etiske betraktninger bringer denne forskningsmetoden med seg?	136
Avslutning	137
Litteratur	137
Kapittel 7 Kunnskapsbygging i skolen via kvantitative verktøy – statistikk og spørreskjema	138
<i>Anne G. Danielsen</i>	
Innledning	138
Kvantitativ og kvalitativ metode	138
Timeglasset	141
Problemstilling og forskningsspørsmål	141
Avhengige og uavhengige variabler	143
Forskningsetikk	144
Spørreskjema og utforming av spørsmål	144
Operasjonalisering av sentrale begreper i spørreskjemaet	145
Svaralternativ og målenivå	146
Datamatriksen	146
Reliabilitet og validitet	147
Pilottesting	147
Utvalg og generalisering	148
Normalfordelingen	148
Gjennomsnitt	149
Standardavviket	149
Korrelasjon	149

Sannsynlighet, signifikansnivåer, Type I- og Type II-feil	151
T-test	152
Kakediagram	152
Avslutning	153
Litteratur	153

DEL III FORSKNINGSVERKTØY I PRAKSIS

Kapittel 8 Videoobservasjon som forsknings- og utviklingsredskap i skolen 157

Cato R. P. Bjørndal

Innledning	157
Hvilken verdi kan bruk av videoopptak ha i forsknings- og utviklingsarbeid?	157
Videoopptak – samtaleforskerens mikroskop	158
Verdien av videoopptak i utdanning og profesjonelt utviklingsarbeid	159
Hvordan bruke videoopptak i forsknings- og utviklingsarbeid?	161
Forberedelser til videobasert forsknings- og utviklingsarbeid.	161
To eksempler på bruk av video i masterprosjekter.	168
Litteratur	170

Kapittel 9 Eksempels makt – casestudier som lærings- og forskningsredskap. 173

Tor Vidar Eilertsen

Innledning	173
Casens universelle læringspotensial.	174
Hva er en case? – avgrensning og fokus	176
Individ, gruppe og organisasjon som analyseenheter.	178
Å utforme et casestudium.	181
En eller flere caser?	183
Avslutning: noen gode råd	185
Litteratur	187

Kapittel 10 To praksisnære verktøy: «Lesson study» og PBL. 189

Anne G. Danielsen

Innledning	189
«Lesson study» – jugyō kenkyū.	190
Problembasert læring (PBL).	195
Litteratur	202

Kapittel 11 Dialogseminaret – knutepunkt og arena for FoU i lærerutdanningen	204
<i>Karin Rørnes</i>	
Innledning	204
Dialogseminaret som arena for læring, utvikling og forskning	206
Dialog i et hyperkomplekst samfunn	206
Dialogseminaret som arena for forskning og utvikling (FoU) i lærerutdanningen.	208
Studenten som deltaker i FoU-basert partnerskap.	211
Dialogen som forutsetning for læring og dannelse	212
Dialogen som grunnlag for dannelse	216
Dialogseminaret i framtidens lærerutdanning.	217
Avslutning	219
Litteratur	219
Kapittel 12 Læringskafé som metode	221
<i>Odd Arne Thunberg</i>	
Innledning	221
Prinsipper.	221
Møteplass	222
Planlegging	224
Gjennomføring	225
Evaluering	227
FoU-arbeid i lærerutdanningen	228
Læringskafé om utdanningsvalg	228
Avslutning	230
Litteratur	231
Kapittel 13 Livshistorier. Et biografisk perspektiv i pedagogisk forskning.	233
<i>Gerd Stølen</i>	
Innledning	233
Hva er en livshistorie?	234
Forberedelse til livshistorieintervjuet	235
Gjennomføring av livshistorieintervjuet	236
Livshistorieintervjuets etterarbeid.	239
Fortellingen – teksten som produkt	241
Avslutning	243
Litteratur	243

Kapittel 14 Pedagogisk designforskning – en forskningsstrategi for å fremme bedre undervisning og læring.	245
<i>Kristin Emilie W. Bjørndal</i>	
Innledning	245
Pedagogisk designforskning – hva er det?	245
Designforskning som begrep	246
Kritiske innvendinger til designeksperimentet	254
Utdypning av refleksiviteten i forskningsprosessen	255
Avslutning	256
Litteratur	257
Kapittel 15 Metaforer om og for forskning og utveckling i skolan	260
<i>Petri Salo</i>	
Inledning	260
Metaforer i skolan och pedagogiken	261
Den metaforiska berättelsen	262
Metaforens olika funktioner	263
Användning av metaforer inom pedagogisk forskning	264
Analys av metaforer	267
Metaforstudier om och för professionell utveckling	269
Litteratur	272
DEL IV DEN NYE LÆRERUTDANNINGSVEIEN	
Kapittel 16 Læreren som forsker og den nye utdanningsveien	277
<i>Tom Tiller og Mary Brekke</i>	
Innledning	277
Fra formulering til realisering	277
Avslutning	283
Litteratur	283
Forfatterromtaler	285
Stikkord	289